

УДК 339.92(477:4):341.31(045)

**ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС  
– ВИПРОБУВАННЯ ВІЙНОЮ**

Гальо Я.М., Реслер М.В.

**CROSS-BORDER COOPERATION OF UKRAINE WITH EU COUNTRIES  
– TESTED BY WAR**

Halo Yaroslav, Resler Maryna

*В контексті нинішніх геополітичних умов, в яких опинилася наша країна після 24 лютого 2022 року, розвиток транскордонного співробітництва є надзвичайно актуальним та важливим. РФ розв'язала проти України довготривалу війну, тому наша держава повинна спрямовувати свої сили і ресурси на поглиблення співпраці з ЄС та окремими його членами.*

*Стаття присвячена аналізу поточного стану транскордонного співробітництва України з країнами-учасниками Карпатського євро регіону, зокрема Словаччиною, Угорщиною, Румунією та Польщею.*

**Ключові слова:** транскордонне співробітництво, війна, ЄС, Єврокомісія, програма Interreg.

*In the context of the current geopolitical conditions in which our country found itself after February 24, 2022, the development of cross-border cooperation is extremely relevant and important. The Russian Federation has waged a long-term war against Ukraine, so our state must direct its forces and resources to deepen cooperation with the EU and its individual members.*

*The article is devoted to the analysis of the current state of cross-border cooperation of Ukraine with the participating countries of the Carpathian Euroregion, in particular Slovakia, Hungary, Romania and Poland.*

**Key words:** cross-border cooperation, war, EU, European Commission, Interreg program.

Транскордонне співробітництво посідає особливе місце в системі пріоритетів України в зовнішній політиці. Європейське спрямування нашої держави відкриває нові перспективи співробітництва з розвиненими країнами ЄС, оскільки надає можливості економічного розвитку, зміцнення позицій України у світовій системі міжнародних відносин.

Водночас, жорстоке та невиправдане російське вторгнення в Україну зупинило багато транскордонних проєктів та поставило під серйозну загрозу цілу низку програм, критично важливих для розвитку сусідніх з ЄС регіонів.

Разом з тим, агресія Росії проти України та криза біженців, яку вона спровокувала, продемонстрували міцність зв'язків між місцевими громадами України та всієї демократичної Європи. Часто недооцінюване партнерство міст, багаторічна співпраця між установами культури, школами, університетами та

неурядовими організаціями вибудували міжкультурні та організаційні компетенції, які дозволили створити ефективну систему підтримки мільйонів біженців та гуманітарної допомоги воюючій Україні.

Метою дослідження є аналіз поточного стану справ транскордонного співробітництва України з державами-учасниками Карпатського євро регіону в умовах повномасштабного російського вторгнення на територію нашої країни.

Відзначимо, що після російського вторгнення в Україну Єврокомісія призупинила співпрацю з Росією та її союзником Білоруссю у програмах транскордонного співробітництва Європейського інструменту сусідства (ENI CBC) та за програмою Interreg для регіону Балтійського моря. Загальне фінансування ЄС для восьми програм із Росією становить 178 мільйонів євро, а загальне фінансування ЄС для двох програм із Білоруссю – 257 мільйонів євро. Співпраця з обома країнами щодо програм у рамках нового періоду 2021-2027 років також призупинена [1].

Натомість 2 грудня 2022 року Єврокомісія ухвалила чотири нові програми Interreg за участю 10 держав-членів ЄС, України та Молдови на суму 533 млн євро на 2021-2027 роки. Це фінансування буде спрямоване на транскордонне і транснаціональне співробітництво, підтримку «зеленого» переходу, систем охорони здоров'я та освіти в цих країнах.

215 млн євро буде спрямовано на програму Interreg Danube Region, до якої залучена Україна. Ініціатива підтримує інвестиції в екологічні проєкти для збільшення використання відновлюваних джерел енергії, покращення управління водними ресурсами та збереження біорізноманіття.

Ще 187 млн євро буде виділено на транскордонну співпрацю між Польщею та Україною для збереження природи, підтримки систем охорони здоров'я та управління кордонами в рамках програми Interreg NEXT Польща-Україна.

54 млн євро буде вкладено у програму Interreg NEXT Румунія-Україна для інвестування в інклюзивну освіту та якісну медичну допомогу. Крім цього, програма спрямована на адаптацію до зміни клімату й захист природи та

біорізноманіття. Інвестиції допоможуть вирішити такі проблеми, як лісові пожежі, ерозія і зсуви ґрунту, посухи та повені, які завдають шкоди сільськогосподарським землям. Програма також підтримуватиме велику мережу природних парків і заповідників.

Програма Interreg NEXT Румунія-Молдова інвестує виділені їй 77 млн євро в запобігання ризикам стихійних лих і стійкість до них, покращення систем освіти, охорони здоров'я, екології, туризму й культури. Частина цих коштів було перерозподілено із програм транскордонного співробітництва з Росією та Білоруссю [2].

Програма "Interreg" є одним з ключових інструментів ЄС з підтримки транскордонного співробітництва. Вона вирішує спільні проблеми у таких сферах, як охорона здоров'я, навколишнє середовище, наукові дослідження, освіта, транспорт та стійка енергетика.

Слід додати, що до російського вторгнення 24 лютого 2022 року в Україні в рамках транскордонного співробітництва діяло понад 200 проектів, які фінансуються ЄС. Вони охоплювали багато секторів. З початку війни Група Єврокомісії з підтримки України разом із Представництвом ЄС в Україні та проектами ЄС, які працюють в країні, відреагували на російську агресію. Вони швидко перепрофілювали свою діяльність в умовах гуманітарної кризи та масового переміщення населення. Фінансування ЄС на суму до 200 мільйонів євро, яке спочатку передбачалося для роботи проектів, перенаправили на тисячі заходів, які допомагають Україні під час війни. Це і надання предметів першої необхідності, створення притулків, забезпечення ліками та медичним обладнанням, підтримка українських біженців, громадянського суспільства, ЗМІ, підприємців, державних службовців та багатьох уразливих груп [3].

Українсько-словацьке транскордонне співробітництво розпочалося з приєднання Словаччини до ЄС. Для прикладу, транскордонна співпраця Трнавського краю реалізується у форматі програми Interreg: European Territorial Cooperation (Cooperation between regions and countries, 2021). Ціллю програми є

інвестування та надання дотацій прикордонних регіонів. Словаччина докладает чимало зусиль для розвитку транскордонної співпраці зі своїми сусідами, в тому числі з Україною, оскільки вважає, що є важливим елементом для здійснення децентралізації влади та надає можливість розвитку периферійних регіонів.

На сьогодні можна виділити ключові цілі транскордонного співробітництва України і Словаччини до 2030 року:

- підвищення інтенсивності соціально-економічного розвитку прикордонних регіонів, яке полягає в сприянні розвитку та співпраці малого та середнього бізнесу прикордонних територій, залучення інвестицій, створення нових робочих місць тощо;

- покращення управління кордону на словацькій та українській сторонах, що буде проявлятися в освітній та соціалізаційній діяльності митників, прикордонників, зацікавлених представників громадського та приватного секторів по обидві сторони кордону, інформаційні заходи для пасажирів, мігрантів і т.д.;

- модернізація прикордонної інфраструктури, що передбачає підвищення функціональності існуючих пунктів пропуску та створення нових, модернізацію наявних транспортних коридорів;

- підтримка України на шляху до майбутнього членства у ЄС: обмін досвідом та допомога Україні в адаптації до вимог і стандартів ЄС;

- розширення співпраці у сфері енергетики, енергетичної безпеки, зокрема можливість участі словацьких компаній у відновленні української енергетичної інфраструктури.

- посилення транскордонного управління словацько-українським співробітництвом, головною метою якого є створення механізмів підтримки транскордонного співробітництва, покращення якості управління регіонального розвитку в прикордонних зонах та підвищення рівня обміну інформацією суспільства про транскордонне співробітництво .

В рамках посилення партнерських відносин між Україною та Словаччиною в умовах війни, 8 грудня 2022 року в м. Київ відбулася міжурядова зустріч співголів

Українсько-Словацької Змішаної Комісії з питань економічного, промислового і науково технічного співробітництва (далі – Комісія) Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Ольги Стефанішиної та Міністра економіки Словацької Республіки Карела Гірмана. Про це повідомляє Міністерство економіки України.

За результатами зустрічі сторони підписали Протокол 5-го засідання Комісії, в якому зафіксували ключові домовленості щодо подальшого двостороннього співробітництва, зокрема у сферах: торгівлі та інвестицій, енергетики, транспорту, електронних комунікацій, науки та інновацій, тощо.

“Підписання сьогоднішнього протоколу дозволить розширити межі українсько-словацької співпраці та сприятиме пошуку нових форм співробітництва у сферах взаємного інтересу. Впевнена, напрацювання в межах Комісії відіграватимуть ключову роль в процесі повоєнної економічної відбудови України”, – сказала Ольга Стефанішина.

Під час зустрічі сторони приділили багато уваги питанням транскордонного співробітництва, зокрема розвиток логістичних маршрутів, транскордонних територій та прикордонної інфраструктури. Зокрема, йшлося про перспективи розвитку переходів в Ужгороді, транспортних коридорів Чоп-Кошице, Мукачєво-Кошице тощо. Віце-прем'єр-міністр відзначила, що пункти пропуску стануть основними артеріями імпорту під час повоєнного відновлення України. Своєю чергою, Словацька сторона повідомила про плани будівництва автомагістралі D1 від Бідовце до державного кордону з Україною, а також заявила про повну підтримку розширення інфраструктури Транс'європейської транспортної мережі (TEN-T) на Україну та Молдову [4].

Стосовно будівництва автомагістралі D1 для сполучення з Україною, варто зазначити, що це значно полегшить транспортні перевезення з України та в Україну. “Ми припускаємо, що трафік між Словаччиною та Україною збільшиться. А оскільки проїзд вантажного автомобільного транспорту є платним, то це ще й дохід для держави. Надалі ділянку траси D1 ми будемо

використовувати спеціально для відбудови України разом із залізничним транспортом, над яким ми працюємо паралельно”, – зазначив державний секретар Міністерства транспорту Ярослав Кметь (Jaroslav Kmet’ ) на пресконференції 16 листопада у Кошице [8].

Згідно з планом підготовки продовження магістралі D1 до кордону з Україною, передбачається будівництво п’яти ділянок довжиною 74 кілометри: Бідовце – Даргов (12,6 км), Даргов – Поздішовце (18,2 км), Поздішовце – Міхаловце (12 км), Міхаловце – Собранце (15,8 км) і Собранце – державний кордон Словацької Республіки з Україною (15,5 км).



**Рис 1. Маршрут запланованої автомагістралі D1 до кордону з Україною / NDS**

Станом на зараз вже словацькою та українською сторонами під час зустрічі в Ужгороді узгоджено точку з’єднання траси D1 з Україною – це прикордонний пункт Ужгород – Вишне Немецьке.

Ще однією з передумов підключення України до траси D1 є налагодження інфраструктури на словацько-українських пунктах пропуску, яка не оновлювалась близько 30 років.

“Немає парковок, паркувальних майданчиків, санітарних вузлів. Ситуація не відповідає 21 століттю. Ми хочемо разом з Україною побудувати сучасний

термінал”, – зазначив радник прем’єр-міністра Едуарда Гегера з транскордонного співробітництва Едуард Бураш. За його словами, сполучення з Україною за допомогою траси D1 допоможе вирішити ситуацію з кількадечним очікуванням вантажівок з одного та іншого боку кордону та прискорити переміщення вантажів.

Не можна залишити поза увагою транскордонну співпрацю з боку Словаччини на підтримку українців, що потерпають від війни. Так, Карітас Словаччини, співпрацюючи з сусідами, допомагає українцям долати наслідки гуманітарної кризи, спричиненої вторгненням російських військ.

Допомога Карітасу Словаччині Україні не зупиняється. Як інформує сайт єпископської конференції цієї країни, від початку широкомасштабної війни Карітас Словаччини вислав 650 тон гуманітарної допомоги у формі продуктів тривалого зберігання та засобів гігієни. Тепер же, беручи до уваги актуальні виклики, розпочато доставку печей, опалювальних брикетів та свічок, покликаних допомогти в забезпеченні тепла та світла в умовах перебоїв з електропостачанням.

Допомога надається у співпраці з Карітасом Угорщини, що є плодом транскордонного співробітництва, яке було налагоджене на початку жовтня під час зустрічі в Шарошпатаку, де відбулася конференція директорів словацьких і угорських відділів Карітасу за участі колег з Бельгії та України. Метою зустрічі було налагодження тіснішої співпраці як у надаванні допомоги потребуючим в Словаччині та Угорщині, так і координування допомоги українцям.

“За підсумками спільної зустрічі з угорським Карітасом, ми вже 30 листопада відправили два вантажі теплозабезпечення у формі печей, брикетів і свічок нашому партнерові – Карітасу Мукачівської дієцезії. Карітас Угорщини також відправив два вантажі із засобами для ogrівання, щоби допомогти мешканцям України долати періоди відсутності електропостачання”, – повідомив Генеральний Секретар Карітасу Словаччини.

Окрім засобів для ogrівання, і далі надсилаються засоби гігієни, дитячі підгузки, макаронні вироби та продукти тривалого зберігання. «Наша допомога Україні не припиняється і ми далі стоятимемо плач-о-пліч з ними. У співпраці з

дієцезіальними та єпархіальними відділенням Карітасу ми також готуємося до можливої другої хвилі біженців, яка очікується на початку нового року. готуються притулки, де можна буде отримати початковий прихисток після перетину кордону, а в співпраці з партнерськими організаціями планується подальше розміщення», – читаємо на сайті Словацької єпископської конференції [5].

Згідно оновленої інформації Порталу оперативних даних, станом на 10.01.23, кількість українських біженців, які зареєструвались в Словаччині для тимчасового захисту становить 105 533 чол. [23].

Словаччина є важливим українським партнером, а транскордонна співпраця скоріш за все буде лише поглиблюватися та розширюватися, зокрема у сфері прикордонного обігу товарів та сприяння проведенню реформ, децентралізації влади та економічного сталого розвитку регіону. Основними напрямками транскордонної співпраці також залишаться інноваційні, рекреаційні форми співпраці, а також взаємодія у сфері міжнародної логістики та енергетичної безпеки. Попри це, робити прогнози щодо поглиблення і розширення співпраці слід робити після завершення війни в Україні.

Угорщина стала першою європейською країною, з якою Україна підписала договір про транскордонну співпрацю. За міждержавним договором, не лише центральні органи державної влади, а й місцеві громади отримали можливість реалізувати програми з міждержавної співпраці в економічній, культурній та інших сферах.

Зазначимо, що в Угорщині транскордонне співробітництво відбувається на різних рівнях: між регіонами (NUTS2), між обласними органами самоврядування та їхніми інститутами (NUTS3), між меншими місцевими самоврядними одиницями (NUTS4), а також у рамках Карпатського євро регіону та INTERREGIO (так зване інституційне співробітництво) та громадськими організаціями. Для ефективнішого розвитку транскордонного співробітництва в Угорщині запроваджено інститут Уповноваженого прем'єр-міністра, головним завданням якого є сприяння формуванню відповідної правової бази, координації дій з



центральними органами державної влади і практична діяльність у прикордонному регіоні.

В 2003 р. була розроблена Концепція спільного розвитку прикордонних територій України та Угорщини. В цьому документі були сформульовані 5 стратегічних цілей спільної роботи:

1. Створення конкурентоспроможної економічної системи, що передбачає:

- стимулювання створення спільних підприємств, спільних економічних проектів та систем співпраці;
- розвиток інновацій і сприяння їх поширенню;
- розвиток туризму, реалізацію спільних програм його розширення;
- реалізацію маркетингових акцій на регіональному рівні з метою залучення капіталу.

2. Розвиток людських ресурсів та сфери послуг:

- реалізація програм із співробітництва в освіті та навчанні;
- розвиток культурного, мистецького та спортивного співробітництва;
- підготовка кадрів з територіального та економічного розвитку, сприяння обміну практичним досвідом.

3. Полегшення доступу до прикордонного регіону:

- розвиток транспортної мережі, шляхів, які перетинають кордон;
- розвиток залізничних шляхів та послуг залізниць;
- розвиток інфраструктури пунктів перетину кордонів.

4. Збереження природних та культурних цінностей, створення здорового та привабливого середовища:

- спільні зусилля зі збереження природи прикордонних регіонів (охорона від паводків, утилізація сміття, очистка нечистот тощо);
- збереження природних цінностей прикордонних територій, захист природної екосистеми.

5. Успішне використання досвіду Угорщини на шляху до ЄС:

- інституційний розвиток, сприяння інституційному співробітництву;

– поліпшення обміну та поширення інформації, створення спільної інформаційної мережі.

З 2021 року у розвитку транскордонного співробітництва особлива увага приділяється економічному зміцненню регіонів, зокрема, шляхом розвитку індустріальних парків, реформі децентралізації. Також було побудовано або реконструйовано 5 дитячих садків, 5 спортивних споруд та 4 школи. На думку експертів, ефективний індустріальний парк в Україні здатний створити понад тисячу робочих місць, проте, окрім домовленостей, ініціатива так і не була розпочата.

Активно також Україна й Угорщина співпрацюють у рамках програми Interreg Угорщина–Словаччина–Румунія–Україна. Програма діє до 2030 року та передбачає розвиток прикордонних територій між Україною, Угорщиною, Словаччиною та Румунією, працює у сфері популяризації місцевої культури та збереження історичної спадщини, охорони навколишнього середовища, адаптації до зміни клімату та ліквідації наслідків стихійних лих.

Європейське об'єднання територіального співробітництва ТИСА, учасником якого є Закарпатська обласна рада, отримало від Уряду Угорщини 915 млн. форинтів на будівництво сміттєсортувального заводу у селі Яноші Берегівського району [14]. Про це 3 січня 2023 року повідомив голова обласної ради Володимир Чубірко.

За словами Володимира Чубірка, основне завдання – реалізувати проєкт до кінця 2023 року, побудувати завод і запустити його в експлуатацію. Це буде перший сміттєпереробний завод на Закарпатті, який вирішить проблему 200 тисяч жителів і стане нашою візитівкою. Якщо все вдасться як заплановано, то це дасть поштовх реалізації подібних проєктів в інших громадах і таким чином нарешті стане можливим вирішення болючої проблеми зі сміттям.

11 листопада 2022 року, на терміналі КПП “Лужанка” було укладено угоду про розширення транскордонного співробітництва між Україною та Угорщиною. Документ підписали заступник міністра інфраструктури України Мустафа Найєм

та заступник міністра зовнішньоекономічних зв'язків і закордонних справ Угорщини Левенте Модьор [9].

Обидві сторони конкретизували завдання, які необхідно здійснити в цьому напрямку. У першу чергу мова йшла про відкриття нових пунктів пропуску на українсько-угорському кордоні, одним з перших яких є КПП “Велика Паладь – Нодьгодош”, розбудова якого тривала роками. Також говорили про необхідність побудови нового мосту “Тиса – Загонь”, бо старий вже у досить жалюгідному стані. Плануємо розширити і автошляхи, які ведуть до кордону. За словами Левенте Модьора, Угорщина зацікавлена в тому, щоб через кордон переміщалася якнайбільша кількість осіб, була вибудована відповідна інфраструктура та приведено до порядку автотраси.

Серед пріоритетів партнери назвали також потребу у збільшенні вантажних перевезень, що позитивно вплине на розвиток економік обидвох країн.

З початку війни в Україні Угорщина втілює найбільшу у своїй історії гуманітарну акцію. У цій роботі беруть участь шість великих благодійних організацій: Червоний Хрест Угорщини; Реформатська служба допомоги; Католицький “Карітас”; Мальтійська служба допомоги Угорщини; Екуменічна служба допомоги; Баптистська служба милосердя.

Держсекретар з питань міжконфесійних та міжнаціональних зв'язків Угорщини Міклош Шолтес наголосив, що загалом за час війни на Закарпаття доправили 3100 тонн гуманітарних вантажів на загальну суму 7,2 мільярда форинтів. Благодійні організації допомогли 460 тисячам людей [24].

Також країна приймала українців, які були вимушені тікати від війни в Україні. За даними МЗС Угорщини, країна прийняла близько 840 000 біженців з України з початку повномасштабної війни. Згідно оновленої інформації Порталу оперативних даних, станом на 10.01.23, кількість українських біженців, які зареєструвались в Угорщині для тимчасового захисту становить 33 446 чол [23].

Розвиток українсько-угорського прикордонного регіону є важливим питанням для обох держав, зокрема, реалізація проєктів з розвитку екологічних та освітніх

ініціатив, прикордонного руху, а саме у покращенні інфраструктури та пришвидшенні проходження прикордонного і митного контролю між сторонами. Хоча політичні відносини між Україною та Угорщиною є доволі напруженими, Угорщина підтримує євроінтеграцію України і розвиває транскордонну співпрацю.

Транскордонне співробітництво між Україною та Румунією здійснюється за такими спрямуваннями, як: транскордонне співробітництво у рамках програм Європейського Інструменту Сусідства; співробітництво на рівні неурядових організацій та місцевих державних органів України та Румунії; регіональне торговельно-економічне співробітництво. В період 2021-2022 року продовжувалась практична реалізація важливих інфраструктурних проєктів в рамках програм транскордонного співробітництва «Спільна операційна програма ЄІС “Басейн Чорного моря” 2014-2020 рр.» та “Спільна операційна програма ЄІС “Румунія-Україна” 2014-2020 рр.”

Загальний бюджет Спільної операційної програми “Румунія-Україна” – 60 мільйонів євро. Всього в її рамках профінансовані 62 проєкти. Напрямами, які фінансувались, є: освіта, дослідження, спільна культурна спадщина, транспорт, охорона здоров'я, надзвичайні ситуації, а також попередження і протидія організованій злочинності.

Директор КП “Ізмаїльське бюро сприяння інвестиціям” Валентин Строя розповів, що Спільна операційна програма “Румунія-Україна 2014-2020” є однією з ключових програм транскордонного співробітництва для України. Для Одеської області та прикордонних регіонів, які межують із Румунією – це дієвий інструмент по залученню європейських коштів.

Серед найбільш вагомих двосторонніх проєктів доцільно відзначити наступні:

- проєкт “Чиста ріка Дунай”, загальний бюджет проєкту 4,3 млн. євро, з яких 3,8 млн. євро складають європейські фонди;
- проєкт “Транскордонна інфраструктура охорони здоров'я”. Загальний

бюджет – 4,2 млн. євро, з яких 3,7 млн. євро складають європейські фонди;

– проект “Зростання рівня безпеки населення через менеджмент надзвичайних ситуацій” (BRIDGE). Загальна вартість проекту – 7,4 млн. євро, з яких 6,6 млн. євро складають європейські фонди [17].

15 лютого 2022 року у Солотвині на Тячівщині пройшла зустріч щодо розвитку транскордонних проектів між Румунією й Україною на період 2021-2027 років та заключна міжнародна конференція проекту технічної допомоги ЄС “Профілактика та загальна оборона у надзвичайній ситуації” спільної операційної програми Румунія Україна 2014-2020.

У рамках зустрічі було презентовано нову програму співробітництва Румунія-Україна 2021-2027 (Програма Interreg NEXT RO-UA).

За словами експерта Регіонального офісу прикордонного співробітництва у Сучаві Богдана Танаса, програма охоплює загальну площу 100860 км<sup>2</sup>, з яких 32760 км<sup>2</sup> – територія Румунії (розподілена між 5 повітами: Сучавським, Ботошанським, Сатмарським, Марамурешським, Тулченським, та 68100 км<sup>2</sup> представляють територію України (розподілену між 4 областями: Закарпатською, Івано-Франківською, Одеською та Чернівецькою).

Також Interreg NEXT RO-UA зосереджена, в основному, на екологічному, медичному та соціальному напрямках. Зокрема, у фокусі програми - підвищення захисту та збереження біорізноманіття природи, зеленої інфраструктури, у тому числі в міських зонах, та зменшення всіх форм забруднення; забезпечення рівного доступу до медичної допомоги та сприяння доступності систем охорони здоров'я, включаючи первинну медичну допомогу, а також сприяння переходу від інституційної допомоги до сімейної та громадської допомоги і створення геріатричних центрів для людей похилого віку.

Нагадаємо, що на програму Interreg NEXT RO-UA Єврокомісія виділила 54 млн євро [18].

Про результати проекту “Профілактика та загальна оборона у надзвичайній ситуації” спільної операційної програми Румунія Україна 2014-2020 розповів

перший заступник Солотвинського селищного голови Юрій Тимків. Він зауважив, що головна мета проєкту – співпраця між Румунією та Україною у сфері реагування на виникнення надзвичайних ситуацій – природних, техногенних катастроф, природних катаклізмів.

В рамках проєкту, зокрема, закуплено спеціальне обладнання для втручання в аварійні ситуації. Солотвинська селищна рада вже придбала техніку на 200 тисяч євро (6 млн грн.), яку за необхідності успішно використовує. Введено в експлуатацію екскаватор-навантажувач, машину для очищення труб, обладнання для автоматичного очищення стоку, комунальний транспорт для прибирання снігу, трактор Belarus, мотопомпи для стічних вод. Закуплено також снігоочисний відвал для трактора та мотовсюдихід, оснащений усім необхідним для реагування на надзвичайні ситуації у малодоступній гірській місцевості. Крім того, у рамках проєкту створено групу з 4-х волонтерів для реагування у випадках надзвичайних ситуацій. Всі вони пройшли курси та отримали посвідчення про проходження навчання у сфері цивільного захисту та надання першої медичної допомоги.

Водночас, обмежена кількість пунктів пропуску вздовж українсько-румунського кордону продовжує впливати на розвиток наявного потенціалу міжрегіонального співробітництва між Україною та Румунією. Протягом 2021 року проводилася активна робота з вирішення цієї проблеми. А вже 10 листопада 2022 року в Чернівецькій області на українсько-румунському кордоні, відкрили новий контрольний-пропускний пункт "Красноільськ" [26]. Також, заплановано відкриття ще одного додаткового Пункт пропуску "Дяківці" 22 січня 2023 року [27]. Ці пункти пропуску покликані значно розвантажити пункт "Порубне" та зменшити кілометрові черги фур (в обидві сторони).

За словами першого заступника голови Чернівецької облради Миколи Гуйтори, йде робота ще над двома пунктами пропуску з Румунією - у Вижицькому районі (гірський регіон): "Шепіт", "Руська". Щодо пункту "Шепіт", то ЄС виділяє 2,5 млн євро на зведення дороги до пункту пропуску. Готова проєктно-кошторисна документація і вона проходить етап експертної оцінки. На

думку чиновника, ці пункти пропуску неабияк розвинуть депресивний гірський регіон, там постане сучасна інфраструктура. Транзитні можливості регіону відкриють там бази відпочинку, готелі, заклади торгівлі. Ще одна перевага цих пунктів пропуску - з румунської сторони є чимало “українських сіл”. Тепер людям з Румунії буде легше побачити своїх родичів в Україні.

Важлива зустріч в контексті розбудови інфраструктури в рамках транскордонного співробітництва України та Румунії відбулася на Закарпатті 6 жовтня 2022 року за участі Голови Закарпатської ОВА Віктора Микити та Надзвичайного і Повноваженого Посла Румунії в Україні Александру Віктором Мікулою [25].

Віктор Микита поінформував Александру Віктора Мікулу про те, що Укрзалізниця відновила дві ділянки колії. Залізничники відбудували 19,3 км колії від Рахова до держкордону та 1,1 км від держкордону до Тересви, де знаходиться ще один пункт пропуску для залізничного сполучення «Тересва — Кимпулунг ла Тиса». Держмитслужба готова до встановлення відповідного обладнання та забезпечення роботи персоналу на ПП.

“Нашою метою є відкриття нових залізничних пунктів пропуску. Однак зараз питання не просувається через очікування робіт на суміжній стороні. Тривають перемовини з Румунією щодо відновлення інфраструктури на ділянках “Кимпулунг-ла-Тиса – Сіге Камара” та держкордон – “Валя-Вишеулуй”, які знаходяться на території сусідньої країни. Тільки тоді можна буде розпочинати наступний етап з облаштування пунктів пропуску”, – зазначив очільник Закарпаття.

У зв’язку з цим керівництво області спільно з румунськими партнерами ініціювали активізацію роботи з питання відновлення залізничного шляху. Запланували зустріч на рівні профільних міністерств транспорту та інфраструктури, яка фіналізує підготовчі роботи румунською стороною і дозволить завершити проєкт.

З початку повномасштабної війни росії проти України, Румунія, які інші

країни Європейського союзу почали приймати біженців з України. Територіальна близькість та кордон спростили для багатьох потрапляння в країну. Частина людей приїздила до Румунії в пошуках постійного прихистку, хтось рухався транзитом в інші країни, а дехто вже і не планує повертатися додому. Згідно оновленої інформації Порталу оперативних даних, станом на 10.01.23, кількість українських біженців, які зареєструвались в Румунії для тимчасового захисту становить 104 867 чол [23]. Також, в Румунії був заснований Гуманітарний хаб, звідки до Чернівецької області надходить гуманітарна допомога від країн ЄС і для переселенців, і для фронтовиків.

Як бачимо, сучасний стан українсько-румунського транскордонного співробітництва характеризується поглибленням співпраці у різних сферах суспільного життя – в економіці, освіті, культурі, охороні довкілля тощо. Особлива увага відводиться розвитку прикордонного руху та розбудові інфраструктури, оскільки це не лише питання власне самого прикордонного руху, а й продовольчої безпеки. Адже Румунія серед інших – це стратегічний партнер України щодо експорту сільськогосподарської продукції, а також транзиту палива на територію України для врегулювання паливної кризи.

Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна протягом 17 років підтримує процеси розвитку на прикордонних територіях Польщі, Білорусі та України шляхом співфінансування різноманітних проєктів. Усі проєкти, що фінансуються в рамках Програми, є некомерційними та сприяють покращенню якості життя жителів східної Польщі та західної України та Білорусі.

Кожен проєкт, що співфінансується, повинен продемонструвати сильний транскордонний вплив не лише завдяки партнерству між установами, але насамперед завдяки результатам діяльності та їх позитивному впливу на прикордонну територію та її мешканців.

Перший період Програми було реалізовано в 2004-2006 роках. На той час структура Програми та фінансування проєктів були набагато складнішими, ніж зараз (у Польщі проєкти фінансувались Європейським фондом регіонального



розвитку, а у Білорусі та Україні - ТАСІS). Разом з цим, у цьому періоді у рамках загального бюджету ЄС у 45,8 млн. євро, було профінансовано 167 проєктів, спрямованих на розвиток прикордонних територій [19].

У рамках Програми 2007-2013 Програма реалізувалась у рамках Європейського Інструменту сусідства і партнерства (ЄІСП). Фінансування Програми ЄС було суттєво збільшено до 170 млн. євро, що дало змогу реалізувати 117 проєктів. Це були великі інфраструктурні, регулярні та парасолькові проєкти. Ці проєкти принесли позитивні зміни у таких сферах, як соціальна інфраструктура, охорона здоров'я, освіта, туризм, охорона культурної спадщини, безпека а також інфраструктура та функціонування пунктів перетину кордону [19].

У програмному періоді 2014-2020 Програма діє у рамках Європейського інструменту сусідства (ЄІС), відповідаючи на національні та регіональні потреби та вирішуючи спільні проблеми у сферах захисту довкілля, культури, охорони здоров'я та безпеки. Що стосується бюджету, Програма Польща-Білорусь-Україна є найбільшою програмою ЄІС ТКС на сухопутних кордонах ЄС, із бюджетом понад 170 млн. євро, виділеним на реалізацію 167 проєктів [19].

Програма Interreg NEXT PL-UA 2021-2027 була затверджена Європейською Комісією 30.11.2022 року. Це дає можливість продовжувати транскордонне співробітництво між Польщею та Україною, зміцнювати зв'язки між організаціями та мешканцями прикордонних територій, а також розвивати території, охоплені співробітництвом.

На Програму PL-UA Європейська Комісія призначила 187,4 млн євро [20].

Проєкти в Програмі PL-UA реалізовуватимуться за п'ятьма пріоритетами (див. Рис.2):



Рис.2

Нагадаємо, що Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна, фінансована Європейським Союзом, продовжила свою діяльність у двосторонньому форматі – між Польщею та Україною.

“Політична ситуація в Білорусі та відносини між Польщею й Білоруссю унеможливають продовження роботи в рамках тристоронньої програми. Однак ми хочемо, щоб польські й українські інституції надалі використовували кошти Interreg та впроваджували спільні проєкти”, – прокоментував Яцек Жалек, представник органу управління програми [21].

Польща належить до країн, які найбільше допомагають Україні в умовах повномасштабної агресії Росії. Лєвова частка допомоги українцям, які постраждали від російського вторгнення, надходить саме від Польщі. Окрім того, гуманітарні вантажі з інших країн прибувають саме до польсько-українського кордону, звідки перевозяться на територію України.

За результатами дослідження журналіста Олександри Федорової, в 2022 році розмір допомоги Україні від Польщі (враховуючи гуманітарну, економічну та військову допомогу) не перевищив 5 млрд євро, з яких прямих грошових грантів не було.

Водночас більш ніж 1,3 млн українців зараз перебувають у Польщі як біженці, яким безкоштовно надають житло, одяг, речі першої потреби та харчування. Відомо, що витрати на біженців з бюджету Польщі склали 750 млн євро.

Наш сусід відправив в Україну сотні тонн гуманітарної допомоги, понад 230 танків, 40 БМП, 100 мінометів та багато іншого. Останні прибули на нашу

територію вже 26 лютого, що врятувало безліч життів [22].

Окрім цього, Польща є активним учасником процесу відновлення української енергоінфраструктури. Так, польські компанії доставили в Україну понад 700 тонн електрообладнання та матеріалів, зокрема трансформатори, генератори, силові кабелі тощо [29].

Зазначимо, що Україна та Польща розвиватимуть також транскордонні проекти енергетичної інфраструктури. Серед пріоритетних інтересів – розвиток торгівлі електроенергією та відновлення інфраструктури для її передачі. Про це йдеться в повідомленні Міненерго за результатами засідання українсько-польської робочої групи з енергетики від 28.11.2022 року [29].

Так, за словами заступника міністра енергетики України з питань європейської інтеграції Ярослава Демченкова, важливо докласти максимум зусиль для відновлення транскордонної лінії електропередачі Хмельницький-Жешув. Цей проект відіграє значну роль для розширення комерційного обміну електроенергією [29].

Під час обговорення інших напрямків співпраці заступник міністра енергетики України Микола Колісник відзначив необхідність протистояння енергетичному шантажу РФ та подальше зниження залежності від російського викопного палива [29].

Микола Колісник вважає, що Україні важливо розвивати транскордонне співробітництво в нафтогазовому секторі – зокрема, щодо проекту будівництва нафтопроводу Броди-Адамово, а також налагодження співпраці з нафтопереробки. Крім того, українська сторона готова надавати свої потужності для зберігання газу як на рівні двостороннього партнерства з Польщею, так і на рівні всієї Європи.

Польща є дуже важливим партнером України не лише у сфері міжрегіонального та транскордонного співробітництва. В сучасних умовах, коли на Заході помітною є втома від теми війни, країни борються з внутрішніми проблемами, наприклад високою інфляцією, зростанням цін на енергоносії, Польща залишається пліч о пліч з Україною та продовжує надавати нашій країні

міжнародну підтримку у трьох основних вимірах: політичному, гуманітарному та військовому.

Українсько-російська війна, що розпочалася з підступного, аморального та неспровокованого нападу Росії на Україну 24 лютого 2022 року, не просто поглибила наші стосунки з Польщею. Польський уряд та польський народ пішли на безпрецедентні у світовій історії кроки, які дали чітку та недвозначну відповідь на питання, ким же є поляки і українці.

5 травня 2022 року президент Польщі Анджей Дуда сказав, що Україна "на десятиліття, а може, дай Боже, на століття братська для Польщі держава, і як, сподіваюся, пророчо сказав Володимир Зеленський, між нашими країнами – Польщею та Україною – не буде більше кордону. Цього кордону не буде! Щоб ми жили разом на цій землі, будуючи та відбудовуючи спільно своє спільне щастя та спільну силу, яка дозволить відбивати будь-яку небезпеку або будь-яку можливу загрозу" [30].

Незважаючи на те, що невиправдане російське вторгнення в Україну зупинило багато транскордонних проєктів та поставило під серйозну загрозу цілу низку програм, агресія РФ проти нашої держави та криза біженців продемонстрували міцність зв'язків між місцевими громадами України та всієї демократичної Європи. Наші партнери підтримують та лобіюють євроінтеграцію України та всіляко підтримують розвиток транскордонної співпраці в сферах економіки, культури, гуманітарної допомоги, охорони навколишнього середовища, енергетичної безпеки, інфраструктури прикордонних територій тощо.

З вищенаведеного можна стверджувати, що відносини України з сусідніми країнами-членами ЄС в питанні транскордонного співробітництва мають всі шанси і повинні вийти на якісно новий, європейський рівень.

Попри це, робити прогнози щодо поглиблення і розширення співпраці слід робити після завершення війни в Україні.

#### Список використаних джерел

1. Європейська правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/4/7135232/>.

2. EU NEIGHBOURS east [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eunighbourseast.eu/uk/news/latest-news/yes-vydilyt-ponad-530-mln-yevro-na-transkordonne-spivrobitnyctvo-z-ukrayinoyu-ta-moldovoyu/>

3. EU NEIGHBOURS east [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eunighbourseast.eu/uk/news/latest-news/yak-proekty-yes-dopomagayut-ukrayini/>.

4. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/spivholovy-ukrainsko-slovatskoi-komisii-vyznachyly-priorityetni-napriamky-podalshoho-spivrobitnytstva>.

5. Соколовський О. Б. Особливості транскордонного співробітництва України та Словаччини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32837/app.v0i69.1311>.

6. VATICAN NEWS [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.vaticannews.va/uk/church/news/2022-12/karitas-slovacchyny-razom-iz-susidamy-i-dali-dopomagaje-ukrajini.html>.

7. Лізанець М. В. Українсько-Словацьке транскордонне співробітництво: нові пріоритети розвитку в 21 столітті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.visnyk-ekonomold.uzhnu.edu.ua/images/pubs/46/1/46\\_13.pdf](http://www.visnyk-ekonomold.uzhnu.edu.ua/images/pubs/46/1/46_13.pdf).

8. Infopost [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://infopost.media/kpp-uzhgorod-vyshnye-nyemeczke-zyednaye-ukrayinu-z-magistrallyu-d1-u-slovachchyni/>.

9. Карпатський об'єктив [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ekonomika.ko.net.ua/?p=26831>

10. Радіо Свобода [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/2006820.html>.

11. Артёмов І. В. Стан українсько-угорського транскордонного співробітництва в контексті євроінтеграційного курсу держави / І. В. Артёмов, Т. Віціан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/artiomov\\_stan.pdf](https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/artiomov_stan.pdf).

12. Закарпаття онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakarpattya.net.ua/Zmi/197531-Ukraina-i-Uhorshchyna-spilno-zakhyshchatymutsia-vid-pavodkiv-na-Tysi-VIDEO>.

13. Соколовський О. Б. Особливості транскордонного співробітництва України та Угорщини: роль національних меншин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-224-1-17>.

14. Закарпатська обласна рада, офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakarp-rada.gov.ua/yeots-tysa-otrymalo-vid-uhorshchyny-915-mln-foryntiv-na-budivnytstvo-smittiesortuvalnoho-zavodu/>.

15. Любов Мельничук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://institutedd.org/blog/posts/transkordonne-kulturne-spivrobitnictvo-ukrayini-ta-rumuniyi>

16. Закарпатська обласна рада, офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakarp-rada.gov.ua/u-oblasti-prezentuvaly-novu-prohramu-spivrobitnytstva-rumunija-ukraina-2021-2027/>.

17. Посольство України в Румунії. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://romania.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/597-mizhregionalnye-spivrobitnictvo-mizh-ukrajinoju-ta-rumunijeju>.

18. An official website of the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP\\_22\\_7370](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_7370).

19. Програма Транскордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pbu2020.eu/ua/pages/251>.

20. EU NEIGHBOURS east [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eunighbourseast.eu/uk/news/latest-news/teper-bez-bilorusi-programa-transkordonnogo-spivrobitnyctva-polshha-bilorus-ukrayina-perehodyt-na-dvostoronnij-format/>.

22. Finance.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/skilky-groszej-otrymala-ukraina>.

23. Ситуація з біженцями з України, Портал оперативних даних [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>.

24. KARPAT.IN.UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://life.karpat.in.ua/?p=129605&lang=uk>

25. Карпатський об'єктив [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://politika.ko.net.ua/?p=13886>

26. Чернівецький промінь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://promin.cv.ua/2022/11/10/na-bukovyni-vidkryly-novy-punkt-propusku-krasnoilsk.html>
27. Чернівецький промінь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://promin.cv.ua/2022/12/15/na-bukovyni-perenesly-datu-vidkryttia-kpp-diakivtsi.html>
28. Високий Замок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wz.lviv.ua/ukraine/467811-dokintsia-roku-u-chernivetskii-oblasti-vidkryut-novi-punkty-propusku-na-kordoni-z-rumuniieiu>
29. Бізнес Цензор [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://biz.censor.net/n3383566>.
30. УКРІНФОРМ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3541060-ukraina-i-polsa-stolittami-poruc-a-vidnini-j-doviku-razom.html>.

## References

1. Yevropeiska pravda [European truth]. <https://www.euointegration.com.ua/news/2022/03/4/7135232/>.
2. EU NEIGHBOURS east. <https://euneighbourseast.eu/uk/news/latest-news/yes-vydilyt-ponad-530-mln-yevro-na-transkordonne-spivrobitnyctvo-z-ukrayinoyu-ta-moldovoyu/>
3. EU NEIGHBOURS east. <https://euneighbourseast.eu/uk/news/latest-news/yak-proekty-yes-dopomagayut-ukrayini/>.
4. Uriadovi portal [Government portal]. <https://www.kmu.gov.ua/news/spivholovy-ukrainsko-slovatskoi-komisii-vyznachyly-priorytetni-napriamky-podalshoho-spivrobitnytstva>.
5. Sokolovskyi, O. B. Osoblyvosti transkordonnoho spivrobitnytstva Ukrainy ta Slovachchyny [Peculiarities of cross-border cooperation of Ukraine and Slovakia]. <https://doi.org/10.32837/app.v0i69.1311>.
6. VATICAN NEWS. <https://www.vaticannews.va/uk/church/news/2022-12/karitas-slovachchyny-razom-iz-susidamy-i-dali-dopomagaje-ukrajini.html>.
7. Lizanets M. V. Ukrainsko-Slovatske transkordonne spivrobitnytstvo: novi priorytety rozvytku v 21 stolitti [Ukrainian-Slovak cross-border cooperation: new development priorities in the 21st century]. [http://www.visnyk-ekon-old.uzhnu.edu.ua/images/pubs/46/1/46\\_13.pdf](http://www.visnyk-ekon-old.uzhnu.edu.ua/images/pubs/46/1/46_13.pdf).
8. Infopost. <https://infopost.media/kpp-uzhgorod-vyshnye-nyemeczke-zyednaye-ukrayinu-z-magistrallyu-dl-u-slovachchyni/>.
9. Karpatskyi ob'iektiv [Carpathian lens]. <http://ekonomika.ko.net.ua/?p=26831>
10. Radio Svoboda. <https://www.radiosvoboda.org/a/2006820.html>.
11. Artomov, I. V. and Vitsian T. Stan ukrainsko-uhorskoho transkordonnoho spivrobitnytstva v konteksti yevrointehratsiinoho kursu derzhavy [The state of Ukrainian-Hungarian cross-border cooperation in the context of the state's European integration course]. [https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/artimov\\_stan.pdf](https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/artimov_stan.pdf).
12. Zakarpattia onlain [Transcarpathia online]. <https://zakarpattya.net.ua/Zmi/197531-Ukraina-i-Uhorshchyna-spilno-zakhyshchatymutsia-vid-pavodkiv-na-Tysi-VIDEO>.
13. Sokolovskyi O. B. Osoblyvosti transkordonnoho spivrobitnytstva Ukrainy ta Uhorshchyny: rol natsionalnykh menshyn [Peculiarities of cross-border cooperation of Ukraine and Hungary: the role of national minorities]. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-224-1-17>.
14. Zakarpatska oblasna rada, ofitsiyni veb-sait [Transcarpathian Regional Council, official website]. <https://zakarpatska-rada.gov.ua/yeots-tysa-otrymalo-vid-uhorshchyny-915-mln-foryntiv-na-budivnytstvo-smittiesortuvalnoho-zavodu/>.
15. Lyubov Melnychuk [Lyubov Melnychuk]. <https://institutedd.org/blog/posts/transkordonne-kulturne-spivrobitnytstvo-ukrayini-ta-rumuniyi>.
16. Zakarpatska oblasna rada, ofitsiyni veb-sait [Transcarpathian Regional Council, official website]. <https://zakarpatska-rada.gov.ua/u-oblasti-prezentuvaly-novu-prohramu-spivrobitnytstva-rumuniia-ukraina-2021-2027/>.
17. Posolstvo Ukrainy v Rumunii [Embassy of Ukraine in Romania]. <https://romania.mfa.gov.ua/spivrobitnytstvo/597-mizhregionalnye-spivrobitnytstvo-mizh-ukrajinoju-ta-rumunijeju>.
18. An official website of the European Union. [https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP\\_22\\_7370](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_7370).
19. Prohrama Transkordonnoho Spivrobitnytstva Polshcha-Bilorus-Ukraina [Cross-Border Cooperation Program Poland-Belarus-Ukraine]. <https://www.pbu2020.eu/ua/pages/251>.
20. EU NEIGHBOURS east. <https://euneighbourseast.eu/uk/news/latest-news/teper-bez-bilorusi-programa-transkordonnogo-spivrobitnyctva-polshcha-bilorus-ukrayina-perehodyt-na-dvostoronnij-format/>.
22. Finance.ua. <https://finance.ua/ua/goodtoknow/skilky-groszej-otrymala-ukraina>.

23. Sytuatsiia z bizhentsiamy z Ukrainy, Portal operatyvnykh danykh [The situation with refugees from Ukraine, Portal of operational data]. <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>.
24. KARPAT.IN.UA. <https://life.karpat.in.ua/?p=129605&lang=uk>.
25. Karpatskyi ob'iektv [Carpathian lens]. <http://politika.ko.net.ua/?p=13886>.
26. Chernivetskyi promin [Chernivtsi ray]. <https://promin.cv.ua/2022/11/10/na-bukovyni-vidkryly-novyi-punkt-propusku-krasnoilsk.html>.
27. Chernivetskyi promin [Chernivtsi ray]. <https://promin.cv.ua/2022/12/15/na-bukovyni-perenesly-datu-vidkryttia-kpp-diakivtsi.html>.
28. Vysoky Zamok [High Castle]. <https://wz.lviv.ua/ukraine/467811-do-kintsia-roku-u-chernivetskii-oblasti-vidkryut-novi-punkty-propusku-na-kordoni-z-rumuniieiu>.
29. Biznes Tsenzor [Business Censor]. <https://biz.censor.net/n3383566>.
30. UKRINFORM [UKRAINFORM]. <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3541060-ukraina-i-polsa-stolittami-poruc-a-vidnini-j-doviku-razom.html>.

УДК 334.724.6-043.8/9(045)

## ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Куряча Н.В.

## FEATURES OF THE FUNCTIONING OF STATE ENTERPRISES

Kuriacha Natalia

*У статті викладено характерні особливості функціонування державних підприємств, розкрито сутність та законодавча основа існування державних підприємств в Україні. Результати дослідження виявляють особливості авторського підходу до функціонування державних підприємств, визначають більшу різноманітність економічних відносин з державними інститутами, порівняно із підприємствами інших форм власності. Ці характерні особливості створюють додаткові можливості щодо подальшого розвитку державних підприємств. Зараз ми спостерігаємо гальмування розвитку державних підприємств. Необхідно дослідити вплив негативних факторів економічного розвитку та подолання кризових умов цього розвитку завдяки можливостям більш жорсткого державного регулювання державних підприємств.*

**Ключові слова:** державне підприємство, економічні відносини, державне регулювання та управління.

*The article describes the characteristic features of the functioning of state-owned enterprises, reveals the essence and legislative basis of the existence of state-owned enterprises in Ukraine. The results of the study reveal the peculiarities of the author's approach to the functioning of state enterprises, determine a greater variety of economic relations with state institutions, compared to enterprises of other forms of ownership. These characteristic features create additional opportunities for the further development of state-owned enterprises. Now we are observing the slowing down of the development of state-owned enterprises. It is necessary to investigate the impact of negative factors of economic development and overcoming the crisis conditions of this development thanks to the possibilities of stricter state regulation of state-owned enterprises.*

**Key words:** state enterprise, economic relations, state regulation and management.

Сьогодні державні підприємства працюють фактично в умовах антикризового управління, що характеризується нестачею фінансових ресурсів.



# МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: [www.msu.edu.ua](http://www.msu.edu.ua)

E-mail: [info@msu.edu.ua](mailto:info@msu.edu.ua), [pr@mail.msu.edu.ua](mailto:pr@mail.msu.edu.ua)

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>